

ZAGOVORNIŠTVO OTROKOVIH PRAVIC

PRIROČNIK ZA VODNICE IN VODNIKE

So-financirano s
strani Evropske unije

ZAGOVORNIŠTVO OTROKOVIH PRAVIC

PRIROČNIK ZA VODNICE IN VODNIKE

IFM-SEI, 2022

NAPISALA: Christine Sudbrock

UREDNICI: Ruba Hilal in Marta Marzà Florensa

PRISPEVALI SO: Kids Got Rights Superheroes, Viviana Bartolucci, Txema Escorsa, Nella Heiskanen, Ruba Hilal, Lauren Karstadt, Julia Lennon, Marta Marzà, Sebastian Nielsen, Bettina Rehner, Christina Schauer, Pia Zevnik in UB's GREM team (Laia Ferrús, Elena Noguera, Ana Novella in Maria Rosa Buxarrais)

OBLIKOVANJE, ILUSTRACIJE IN POSTAVITEV:

Álvaro Ferreira & Fabi Montiel Kleiner

Ta priročnik je bil ustvarjen pod licenco: »Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share Alike 3.0«. Priročnik lahko kopirate, distribuirate, razstavite in izvajate aktivnosti, ki jih vsebuje, če omenite vir in tega ne delate v komercialne namene. Če delo spremenite, nadgradite ali kakorkoli transformirate, ga je potrebno izdati pod isto licenco.

www.ifm-sei.org

International Falcon Movement-Socialist Educational International

Rue Joseph II, 120 / 1000 Brussels

Vsebina priročnika vsebuje zgolj mnenja avtoric in avtorjev in je njihova odgovornost. Evropska komisija ne nosi odgovornosti za uporabo informacij, ki jih priročnik vsebuje.

UVOD 4-6

- ✦ Otroci imajo pravice! _____ 4
- ✦ Kdo smo _____ 4
- ✦ Kaj lahko najdete v priročniku? _____ 5

SODELUJ 6-15

- ✦ Kaj so otrokove pravice? _____ 6
- ✦ Kaj je otroška participacija? _____ 9
- ✦ Pogoji za participacijo _____ 12
- ✦ Pritožbe o kršitvah otrokovih pravic _____ 14

ZAGOVARJAJ 15-17

- ✦ Kaj je zagovorništvo? _____ 15
- ✦ Načrtovanje poti zagovorništva _____ 16

VIZIJA 18-22

- ✦ Aktivnost: Problemsko drevo _____ 19
- ✦ Aktivnost: Novice o otrokovih pravicah _____ 20
- ✦ Aktivnost: Časovni stroj _____ 20

NAČRTUJ _____ 23-27

- ✦ Aktivnost: Drevo rešitev _____ 23
- ✦ Aktivnost: Miselni vzorec _____ 25

UKREPAJ 28-31

- ✦ Aktivnost: Razmišljanje o uspešnih sporočilih _____ 28
- ✦ Aktivnost: Roka, srce, glava _____ 29
- ✦ Aktivnosti: Oblikuj svoje sporočilo _____ 29

NAJDI SVOJE TAKTIKE 31-33

- ✦ Aktivnost: Odločanje o aktivnostih zagovorništva _____ 32
- ✦ Aktivnost: Analiza tveganj _____ 33

KONČNI NAČRT ZAGOVORNIŠTVA _____ 34

EVALVIRAJ 35-36

- ✦ Aktivnost: Barometer ciljev _____ 35
- ✦ Aktivnost: Zmenki na hitro _____ 36

REFERENČNI DOKUMENTI 37

UVOD

◆ Otroci imajo pravice! ◆

Otroci imajo pravice! je dvoletni projekt, kjer so otroci starosti 8 – 13 let iz Finske, Italije, Katalonije (Španija), Avstrije, Slovenije, Velike Britanije in Danske sodelovali na mednarodnih sestankih in aktivnostih, kjer so se učili o svojih pravicah, tj. otrokovih pravicah! Projekt je izvajala organizacija International Falcon Movement – Socialist Educational International (IFM-SEI) v sodelovanju s partnerskimi organizacijami Nuoret Kotkat, Arciragazzi, Esplais Catalans, Österreichische Kindefreunde, Zveza društev sokolske mladine, Woodcraft Folk in DUI-LEG og VIRKE zahvaljujoč podpori programa Evropske Unije: Pravice, Enakost in Državljanstvo (Rights, Equality and Citizenship Programme – CERV) med leti 2021 in 2022.

Otrokom, ki so sodelovali pri tem projektu, smo naredili ime superheroji, saj so v času tega projekta izvedeli veliko o otrokovih pravicah z zbiranjem informacij od drugih otrok in učili druge (otroke in odrasle) o pomenu otrokovih pravic. Namen projekta Kids Got Rights! je bil opolnomočiti otroke, da spregovorijo o svojih pravicah. Otroci morajo biti slišani, imeti pravico osnovati in se pridružiti organizacijam, imeti pravico dostopati do informacij in da se jih vzame resno pri procesih odločanja v vsakodnevem življenju.

◆ Kdo smo ◆

Organizacija **International Falcon Movement – Socialist Educational International (IFM-SEI)** je mednarodno izobraževalno gibanje, ki strmi k opolnomočenju otrok in mladih, da le-ti prevzamejo bolj aktivne vloge v družbi in se borijo za svoje pravice. Smo krovna organizacija za otroške in mladinske organizacije po svetu, ki izobražujejo o vrednotah enakosti, demokracije, miru, sodelovanja in prijateljstva. Skozi naše organizacije članice in mednarodne aktivnosti strmimo k temu, da so otroci in mladi

obveščeni o svojih pravicah in so opolnomočeni, da zahtevajo spoštovanje teh pravic. Da bi dosegli ta cilj organiziramo različne aktivnosti, kot so seminarji, treningi, mednarodni kampi in konference.

Otroška participacija je ena izmed osnovnih načel organizacije IFM-SEI. Verjamemo, da so otroci zmožno sprejemanja odločitev in imajo pomembna mnenja o zadevah na globalnem in lokalnem nivoju, ki se ji neposredno tičejo. Potrebujemo samo opolnomočenje, da so njihovi glasovi lahko slišani v družbi. Zagovarjamo otroško participacijo znotraj naših organizacij članic in v našem mednarodnem gibanju ter otroke podpiramo pri organiziranju lastnih aktivnosti od mladih let naprej in jih opolnomočujemo, da prevzemajo vodilne pozicije znotraj svojih organizacij. Ob istem času pa skupine otrok sodelujejo tudi v lastnih okoljih, kjer sooblikujejo svoje okolje. Sodelujejo na protestih, analizirajo ali so njihove skupnosti otrokom prijazne, ukrepajo proti revščini otrok itn.

V naših aktivnostih in skupinah se otroci učijo o svojih pravicah in kako lahko zagotovijo, da so te pravice spoštovane. S tem, da so del močne skupine lahko razvijejo samozavest, da svoja mnenja izrazijo v javnosti in so del varnega prostora, kjer lahko prevzemajo odgovornost za svoja dejanja.

◆ Kaj lahko najdete v priročniku? ◆

S projektom Otroci imajo pravice! smo oblikovali dve publikaciji, da zagotovimo, da bodo rezultati projekta živeli naprej: brošura, ki je polna materialov o neformalnem učenju, ki jih otroci lahko uporabljajo, da izobrazijo druge otroke o otrokovih pravicah in priročnik, ki je namenjen vodnicam in vodnikom. Priročnik ti bo pomagal pri podpiranju otrok, ko le-ti zahtevajo spoštovanje lastnih pravic.

Tekom tega priročnika bomo na kratko predstavili otrokove pravice in podrobneje

predstavili pravice participacije. Pojasnili bomo zakaj je otroška participacija tako pomembna in kateri principi otroške participacije so najpomembnejši v IFM-SEI.

Osredotočili se bomo na to kako lahko otroci zagovarjajo lastne pravice in kako jih lahko vodnice in vodniki pri tem podpirate. Popeljali vas bomo preko korakov razvijanja vizije, načrtovanja, izvajanja in evalvacije ter vam podali namige kako skozi te korake voditi skupine otrok vseh starosti.

Priročnik lahko preberete od začetka do konca, da dobite pregled ali si samo pogledate določene namige in orodja za specifična vprašanja, ki jih imate. Če vas zanimajo splošne delavnice o otroški participaciji in otrokovih pravicah si lahko pogledate brošuro [Otroci imajo pravice!](#) ali IFM-SEI priročnik o [Otroški participaciji](#) (2015).

SODELUJ

✦ Kaj so otrokove pravice? ✦

Otrokove pravice so vse pravice, ki jih otroci in mladi potrebujejo da so varni, imajo osnovne potrebščine za preživetje in razvoj ter da imajo moč odločati o stvareh, ki neposredno vplivajo na njihova življenja.

Te pravice lahko najdemo v dokumentih kot je Konvencija človekovih pravic. Vendar imajo zaradi procesa razvoja otroci specifične potrebe, ki si zaslužijo posebno pozornost. [Konvencija otrokovih pravic Združenih narodov](#) zagotavlja upoštevanje teh specifičnih pravic za otroke. Kot otroške in mladinske organizacije je naša odgovornost, da otroke obvestimo o njihovih pravicah in da odrasle opomnimo o njihovi odgovornosti in moči, da poskrbijo da so otrokove pravice upoštevane.

Konvencija o otrokovih pravicah je bila podpisana leta 1989. Podpisale so jo vse države, članice Združenih narodov, razen ZDA. Vsebuje 54 členov, izmed katerih jih je 48 pravic za otroke in mlade do 18 let starosti. Ostali členi govorijo o tem kako naj vlade in odrasli skupaj delujejo v interesu zagotavljanja otrokovih pravic in kako naj poskrbijo, da otroci in mladi poznajo svoje pravice.

✦ Štiri glavne karakteristike človekovih pravic veljajo tudi za otrokove pravice:

- ✦ **Univerzalnost:** človekove pravice se nanašajo na vsako posameznico in posameznika ne glede na njihovo poreklo, državljanstvo in ozadje.
- ✦ **Neodtujljivost:** nihče ne more teh pravic odvzeti drugemu, pripadajo vsaki posameznici in posamezniku od rojstva do smrti.
- ✦ **Soodvisnost:** človekove pravice so med seboj povezane, se nanašajo druga na drugo. Ali bi lahko oseba, ki trpi zaradi lakote, bila zmožna popolnoma izkoristiti svojo pravico do šolanja? Ali bi pravica do izražanja lastnega mnenja lahko delovala brez pravice do šolanja ali pravice do dostopa do informacij?
- ✦ **Nedeljivost:** človekove pravice niso deljive. Človek nima samo del pravic. Vse so enako pomembne.

✦ Otrokove pravice lahko razdelimo v tri kategorije:

- ✦ **Zaščiti**, ki zagotavljajo varnost otrok in pokrivajo problematike kot so zloraba, zapostavljenost in izkoriščanje.
- ✦ **Oskrbi**, ki govorijo o specifičnih potrebah, kot so izobrazba, skrb za zdravje, dobrine in storitve.
- ✦ **Rešitve**, ki prepoznavajo otroške zmožnosti odločanja in participacije v družbi, da so otroci slišani in vključeni v odločanje.

✦ Te pravice so povezane s participacijo:

Člen 17

Države pogodbenice priznavajo pomembno vlogo množičnih občil in otroku zagotavljajo dostop do informacij in gradiv iz najrazličnejših domačih in mednarodnih virov, zlasti tistih, katerih cilj je krepitev otrokove družbene, duhovne in nraštvene blaginje ter telesnega in duševnega zdravja.

INFORMACIJE

Člen 13

Otrok ima pravico do svobode izražanja; ta pravica zajema svobodno iskanje, sprejemanje in širjenje vsakovrstnih informacij in idej, ne glede na meje, v ustni, pisni, tiskani ali umetniški obliki ali na katerikoli drug način po otrokovi izbiri.

INFORMACIJE/
IZRAŽANJE IN
IZMENJAVA
MNENJ

Člen 14

Države pogodbenice spoštujejo otrokovo pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi.

IZRAŽANJE
IN IZMENJAVA
MNENJ

Člen 12

Države pogodbenice jamčijo otroku, ki je sposoben izoblikovati lastna mnenja, pravico do svobodnega izražanja le-teh v vseh zadevah v zvezi z njim, o tehtnosti izraženih mnenj pa se presoja v skladu z otrokovo starostjo in zrelostjo.

IZRAŽANJE IN
IZMENJAVA
MNENJ

Člen 15

Države pogodbenice priznavajo otrokovi pravici do svobodnega združevanja in do svobode mirnega zbiranja.

SESTAJANJE

✦ Kaj je otroška participacija? ✦

Pogosto govorimo o 'pristni' in 'pomenljivi' participaciji otrok, saj ni vse kar se označi za otroško participacijo resnično namenjeno otrokom. Za nas – IFM-SEI in njene članice, ki so bile partnerice pri tem projektu – otroška participacija ni participacija, ko so otroci v njo prisiljeni, se ta participacije ne tiče otrok in ko njihova mnenja niso vzeta resno. Odbor za otrokove pravice Združenih narodov v svojem komentarju na 12. člen Konvencije otrokovih pravic, pravi, da kvalitetna otroška participacija mora izpolnjevati devet kriterijev:

1) PARTICIPACIJA JE TRANSPARENTNA IN INFORMATIVNA.

- ✦ Ali otroci dejansko vedo pri čem participirajo in s kakšnim namenom? Ali imajo vse informacije, potrebne za sprejemanje odločitev?

2) PARTICIPACIJA JE PROSTOVOLJNA.

- ✦ Ali so otroci bili vprašani, če želijo participirati? Ali so imeli možnost reči ne?

3) PARTICIPACIJE JE SPOŠTLJIVA.

- ✦ Ali z vsemi otroci ravnamo spoštljivo? Ali so njihova mnenja pomembna in slišana?

4) PARTICIPACIJA JE RELEVANTNA.

- ✦ Ali participacija otrok vnese spremembe?

5) PARTICIPACIJE JE OTROKOM PRIJAZNA.

- ✦ Ali so metode primerne starosti otrok? Je jezik razumljiv?

6) PARTICIPACIJA JE VKLJUČUJOČA.

- ✧ Ali lahko vsi otroci sodelujejo v enaki meri?

7) PARTICIPACIJA JE PODPRTA S TRENINGI ZA ODRASLE.

- ✧ Ali vpleteni odrasli vedo kaj delajo in kako podpirati otroke pri njihovi participaciji?

8) PARTICIPACIJA JE VARNA IN OBČUTLJIVA NA TVEGANJA.

- ✧ Ali je participacija, na primer, zaupna? Ali imajo lahko nadaljevalne aktivnosti negativne posledice za otroke?

9) PARTICIPACIJA JE ODGOVORNA.

- ✧ Ali bodo otroci obveščeni o izidih in nadaljevalnih aktivnosti njihove participacije?

Da je participacija lahko 'pomenljiva', je nujno, da v obzir vzame razlike med otroci in se jim prilagodi. Otroci imajo različne veščine, interese, izkušnje, potrebe, nivoje privilegijev in sposobnosti. Nekateri otroci bodo lahko vložili več časa in energije v participacijo kot drugi – nekateri bodo lahko predelali večje količine informacij, nekateri ne. Nekateri bodo lahko stvari počeli sami, drugi bodo potrebovali podporo.

'Roža participacije' nam pokaže različne oblike otroške participacije v povezavi z njihovo odgovornostjo. Temelji na '[Lestvi participacije](#)' [Rogerja Harta](#). Z rožo prikažemo, da participacija ni lestev, in da ni ene same oblike participacije, če v zakup vzamemo različne kontekste otrok.

Na najnižji stopnji so tokenizem, dekorativnost in manipulacija – oblike 'participacije', ki niso pomenljive. Tri najvišje stopnje prikazujejo najbolj pomenljive oblike participacije:

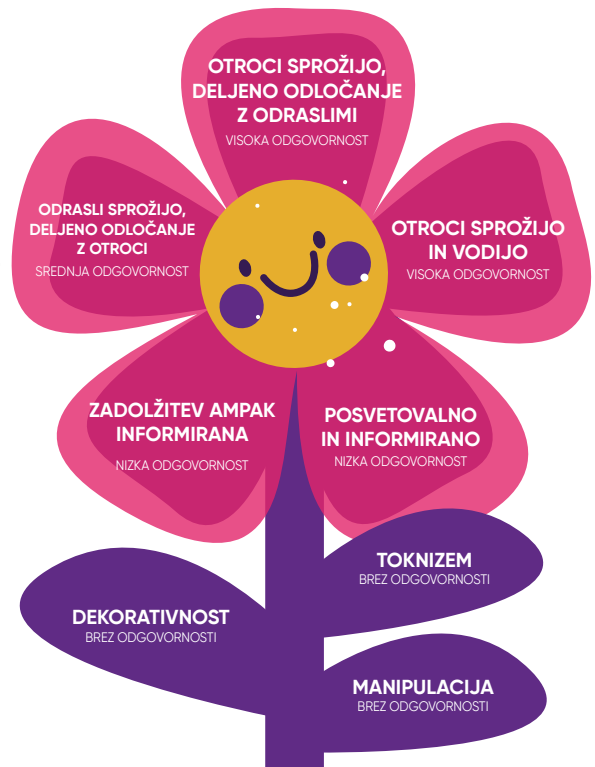
1. Ko otroci sprožijo in aktivnosti vodijo sami;
2. Ko otroci sprožijo in odločanje delijo z odraslimi;
3. Ko odrasli sprožijo aktivnosti in si odločanje delijo z otroci.

✦ **Pristope participacije lahko razdelimo tudi na:**

- ✦ **Posvetovalna participacija:** : ko imajo odrasli nadzor nad idejo in njeno implementacijo, ampak otroke vprašajo za mnenje.
- ✦ **Skupna participacija:** ko odrasli nekaj začnejo, otroci so vpleteni v razvoj in implementacijo ideje in lahko čez čas prevzamejo last nad idejo in odgovornost.
- ✦ **Participacija, ki jo vodijo otroci:** ko otroci začnejo, načrtujejo in vodijo implementacijo ideje, odrasli pa so le v podporo.

Vsi pristopi so v redu! Odvisni so od našega konteksta, starosti otrok, njihovih interesov in zmožnosti.

“ROŽA PARTICIPACIJE”

✦ Pogoji za participacijo ✦

- ✦ **Kompetence:** znanje, veščine in odnos do participacije in odločanja.
- ✦ **Motivacija:** pripravljenost prevzeti aktivno vlogo v skupnosti.
- ✦ **Priložnosti:** sredstva in moč za odločanje in razpoložljiva sredstva.

Te pogoje morajo izpolnjevati ne samo otroci in mladi, temveč tudi odrasli, ki z njimi delajo. Ko govorimo o otroški participaciji, se pogosto osredotočimo na otroke in pozabimo, da participacija temelji na izobraževalnem odnosu med otroci in odraslimi. Potemtakem obstaja veliko stvari na katere moramo odrasli, kot izobraževalke in izobraževalci otrok, biti pozorni.

✦ Kompetence za participacijo

Spodaj so primeri kompetenc, ki jih otroci in mladi potrebujejo za participacijo:

- ✦ aktivno poslušanje
- ✦ samozavest
- ✦ zmožnosti diskusije
- ✦ biti zmožna kritično analizirati informacije.
- ✦ delo v skupino in sodelovanje

Izobraževalke in izobraževalci prav tako potrebujemo specifične kompetence za participacijo. Na primer, moramo biti zmožni razviti pristop, ki je orientiran otrokom, biti zmožni uporabljati participativne metode in graditi zaupanje v skupini.

✦ Motivacija za participacijo

Pomembna kompetenca, ki jo potrebujemo za delo z otroci in mladimi, je vedeti kako motivirati otroke in mlade za participacijo. Za veliko otrok in mladih je pasivna participacija lažja izbira, saj aktivna participacija zahteva veliko energije in vneme. Ko slišimo, da otroci in mladi niso zainteresirani za participacijo, to največkrat pomeni, da procesi participacije niso dovolj zahtevni za njih ali so preveč kompleksni za razumevanje. Motivacijo za participacijo lahko razvijemo, ko se držimo pravila PIK: povezanost, izziv in kapaciteta (po angleško 3Cs: connection, challenge and capacity).

- ✦ **Povezanost:** otroci in mladi se morajo čutiti povezane s temo participacije, tema mora biti zanimiva in imeti morajo voljo vnesti spremembe. Obenem se morajo počutiti povezane z drugimi otroci in mladimi v skupini in povezani z izobraževalko ali izobraževalcem, ki z njimi dela.
- ✦ **Izziv:** projekt participacije mora biti zanimiv in predstavljati izziv. Če se spremembe zdijo preveč enostavne, otroci in mladi ne bodo ustvarjalni in se ne bodo počutili poklicane sodelovati. Če je izziv ravno prav težak in jih privablja, se bo skupina počutila ponosno, da lahko sodeluje.
- ✦ **Kapaciteta:** Otroci in mladi potrebujejo kompetence in spretnosti za sodelovanje. To vključuje čas, prostor in zadostno podporo.

✦ Priložnosti za participacijo

Potrebujemo tudi priložnosti, ki nam dovoljujejo da otroke in mlade podpiramo pri njihovi participaciji. To vključuje oprijemljive stvari kot so sredstva – potrebujemo denar, da otrokom in mladim plačamo transport, najamemo

prostor za delo itd. Priložnosti vključujejo tudi moč vpeljati spremembe znotraj organizacije. Če skupina hoče spremeniti nekaj znotraj organizacije – ali imamo to moč? Kaj pa pravila v organizaciji? Priložnosti so lahko tudi zunanje, npr. volitve, najava javnih posvetov ali prostor v javnosti, kjer lahko najdemo nove priložnosti.

◆ Pritožbe o kršitvah otrokovih pravic ◆

Specifična oblika otroške participacije je pritožba o kršitvah otrokovih pravic. Otrokove pravice niso samo seznam predlogov. Konvencija otrokovih pravic je pravni dokument, ki so ga potrdile skoraj vse članice združenih narodov (razen ZDA). Otroci širom sveta imajo z ZAKONOM urejen dostop do vsega kar je napisano v konvenciji. To pomeni, da če te pravice niso spoštovane lahko ljudje – tudi otroci sami – tožijo vlade svojih držav.

Nekatere države – 48, če smo točni – so podpisale tudi Opcijski protokol o sporočanju kršitev. Ta protokol dovoljuje, da se otroci v teh 48 državah pritožijo neposredno Združenim narodom, če kršitve niso primerno naslovljene v njihovih državah. Čeprav je ta protokol kompliciran in otroci potrebujejo pomoč odvetnic in odvetnikov, da ga razumejo, je pomemben dokument za spoštovanje otrokovih pravic.

Če tvoja država ni podpisala tega protokola, jih vprašaj zakaj ne. **TUKAJ** lahko najdeš materiale, ki ti bodo pomagali.

TUKAJ lahko najdeš seznam vseh držav, ki so podpisale protokol.

Ne glede na to, če je tvoja država podpisnica tega protokola in če hočeš imeti ali imaš sredstva za pravne postopke zoper tvoje države: otroci se morajo

zavedati, da se lahko pritožijo, če so njihove pravice kršene, lahko govorijo z vodstvom svoje šole, županjami ali župani, s svojimi starši, njihovimi vodnicami in vodniki ali s komerkoli, ki je odgovorna za obravnavo kršitev ali jim lahko pomaga nasloviti odgovorne.

ZAGOVARJAJ

✦ Kaj je zagovorništvo? ✦

Do sedaj smo govorili o otrokovih pravicah in otroški participaciji. Zdaj se hočemo posvetiti zagovorništvu. Kaj sploh je zagovorništvo?

Termin zagovorništvo zajema vse aktivnosti, katerih namen je vplivati na ljudi, ki imajo moč odločanja – političarke in politiki, parlamenti in vlade, vodstva šol ali organizacij itn. Ko govorimo o zagovorništvu otrokovih pravic, lahko to vključuje npr. višji proračun za otroške in mladinske organizacije ali nižanje volilne pravice na 16 let, zahtevanje več pomoči za otroke migrante itd.

✦ Zagovorništvo vključuje:

- ✦ spreminjanje odnosov, vedenj in znanja;
- ✦ spreminjanje ali oblikovanje politik;
- ✦ spreminjanje načinov kako nekaj počnemo

Zagovorništvo lahko izvajamo tako, da neposredno naslovimo odločevalke in odločevalce ali da naslovimo splošno javnost in si prizadevamo za njihovo podporo. Zagovorništvo, ki ga izvajajo otroci, je tako posebna oblika otroške

participacije – tukaj otroci ne sodelujejo pri pripravi programov ali načrtovanju projektov, ampak participirajo tako, da zahtevajo spremembe.

Otroci imajo odličen nos za nepravilnosti v družbi in ko poznajo svoje pravice, bodo vedeli kdaj njihove pravice, ali pravice drugih otrok, niso spoštovane. Preko zagovorništva lahko nekaj naredijo glede nepravilnih situacij in politik ter se borijo, da so otrokove pravice spoštovane vedno in povsod.

✦ Načrtovanje poti zagovorništva ✦

Pot zagovorništva je lahko zelo vznemirljiva in opolnomoči otroke – predstavlja odličen občutek, ki ga dobimo, ko se borimo za nekaj v kar verjamemo in motiviramo druge, da se nam pridružijo. Ta pot je lahko tudi zelo težka in včasih nas tudi razočara, še posebej če začnemo z velikimi upi in stvari ne gredo kot smo si zamislili. Zato smo naslednja poglavja tega priročnika oblikovali tako, da vam bodo pomagali podpirati otroke na njihovi poti zagovorništva. Zagovorništvo zahteva veliko načrtovanja in kreativnega razmišljanja. Upamo, da bodo sledeča poglavja ta proces olajšala za vas in otroke ter mlade s katerimi delate.

Za zagovorništvo drži vse kar smo prej napisali o participaciji – kako otroci in mladi sodelujejo je odvisno od njihovih potreb, interesov in sposobnosti. Otroci in mladi naj ne bodo obremenjeni s svojim zagovorništvom, naj jih rajši opolnomoči. Kot izobraževalke in izobraževalci jih razbremenite in otrokom in mladim dajte priložnost, da svojo pot oblikujejo sami.

✦ **POT ZAGOVORNIŠTVA LAHKO RAZDELIMO NA ŠTIRI VELIKE KORAKE.**

1. Ustvarite svojo vizijo. Kaj ne funkcioniira? Kaj bi radi spremenili? Kaj si želite, da se zgodi? V tem koraku naj otroci izvejo več o problematiki, ki jo želijo nasloviti.

2. Načrtovanje. Ko imajo otroci svojo vizijo, skupaj razmislite o korakih ki jih morate prehoditi, da vizijo dosežete – kaj so manjše spremembe, ki jih želite doseči na poti? Kdo ima moč spremeniti stvari? Koga morate nasloviti?

3. Akcija. Akcija pomeni delo na svojih sporočilih – kaj morate reči, da boste prepričali ljudi? In na svojih taktikah – kaj potrebujete, da boste prepričali ljudi? S sporočili in taktikami lahko sestavite načrt za zagovorništvo.

4. Evalvacija. Zmeraj je vredno si vzeti čas za premislek in evalvacijo – kaj je bilo uspešno, kaj narediti sedaj?

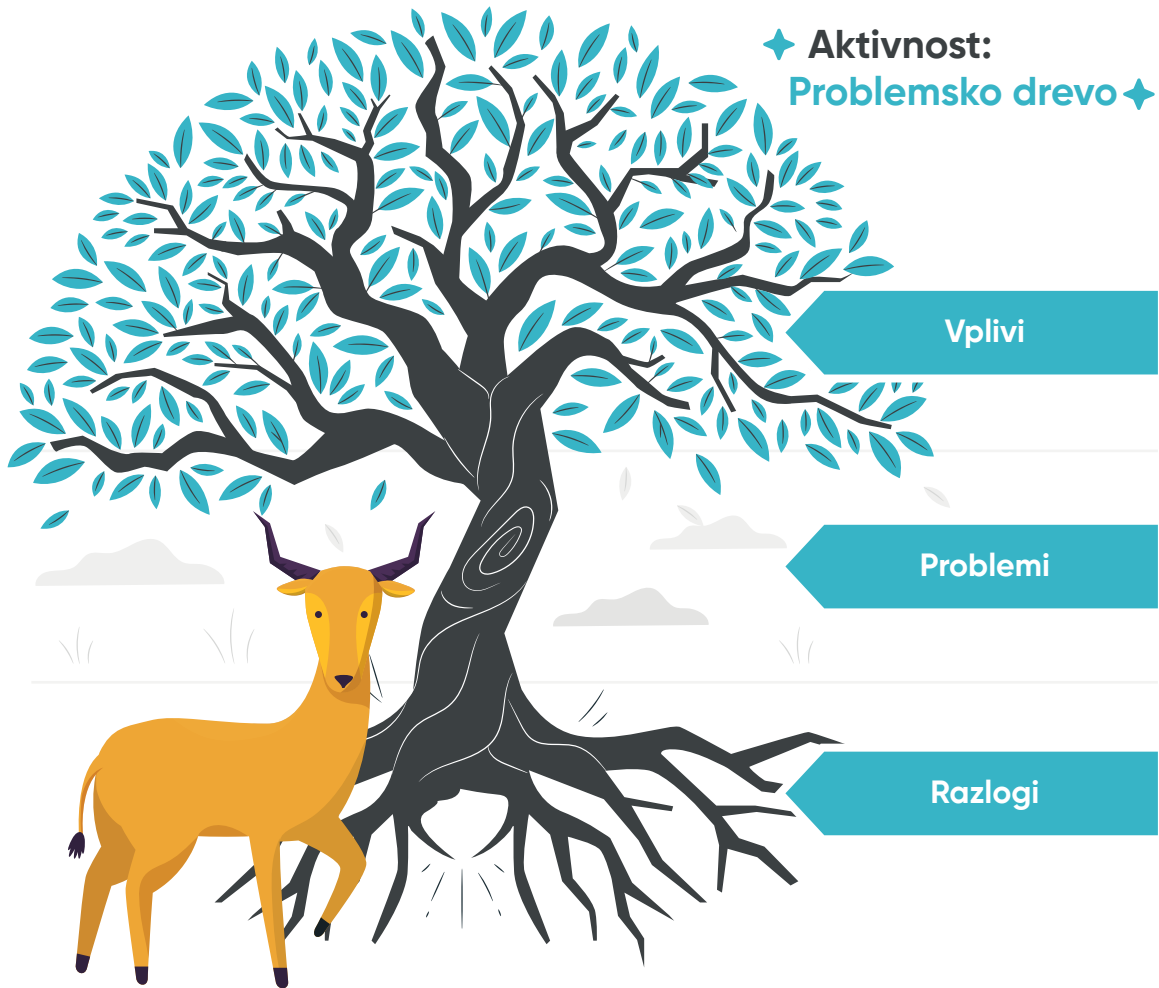
VIZIJA

Ko začnete svojo pot zagovorništva bodo otroci in mladi že imeli ideje o tem katere problematike se želijo lotiti, vendar je najtežje začeti in opisati problem, ki ga želimo nasloviti, s konkretnimi termini in definirati rešitev, ki si je želimo.

Začnete lahko z diskusijo v skupini z nekaj osnovnimi vprašanji:

- ✧ **Kaj je problem?** (Primer: 'Mladinski center je odprt le tri dni v tednu.')
- ✧ **Zakaj je to problem?** ('Ne vemo kje bi čas preživljali druge dni.')
- ✧ **Ali je to dejanski problem ali je samo simptom drugega problema?** (lahko je le simptom: 'Ni dovolj mladinskih delavk in delavcev, da bi bil center lahko odprt več dni.')
- ✧ **Kaj je razlog za problem?** Katere strukture so odgovorne za nastanek problema? (primanjkljaj v proračunu za mladinske delavke in delavce – otroci in mladi ne predstavljajo prioritete.)
- ✧ **Kdo so ljudje, ki jih je ta problem prizadel?** ('Otroci med 12 in 18 let starosti.')
- ✧ **Kako bi izgledala idealna situacija za te ljudi?** ('Mladinski center, ki je vsak dan odprt do 19:00, ob petkih tudi dlje.')

Ta vprašanja sicer izgledajo enostavna, vendar je njihov namen otroke in mlade pripraviti, da kritično razmišljajo in niso vedno zadovoljni s prvim odgovorom, ki se ga spomnijo. V našem svetu smo bili naučeni, da stvari vidimo na določen način in potrebna je dobra mera poguma, da razmišljamo izven omejitev, ki jih poznamo in da postavljamo bolj kritična vprašanja ter se poglobimo v zakaj vprašanja problemov.

Ali v majhnih skupinah ali vsi skupaj dopolnite problemsko drevo, da vidite ozadje nekega problema. Lahko prekopirate to drevo ali narišete svoje, dovolite otrokom naj ustvarijo svoje.

Začnite s **sredino drevesa**: to je vaš **problem**, ki ste se ga odločili nasloviti.

Korenine drevesa predstavljajo **razloge**. Pomembno je, da ugotovite kaj so razlogi za nastanek problema, saj vam to pomaga pri razumevanju kako se je problem pojavil in kako se pravilno lotiti reševanja problema.

Listje drevesa predstavlja kaj je kaj se je zgodilo/ se dogaja zaradi problema. Razmišljajte globlje – o **vplivih vplivov** – ko pridete do rezultata se vprašajte 'Kaj pa sedaj?'.

Problemsko drevo bo polno negativnih trditev. V naslednjem poglavju lahko oblikujete drevo rešitev, ki bo vso to negativnost spremenilo v pozitivne spremembe.

✦ Aktivnost: Novice o otrokovih pravicah ✦

Da raziščete več o identificiranih problemih, otrokom in mladim naložite nalogo, da pripravijo naslovnico časopisa, ki se imenuje 'Novice o otrokovih pravicah' (lahko oblikujete tudi Instagram objavo ali posnetek na TikToku).

✦ Razdelite se v manjše skupine, kjer vsaka skupina oblikuje:

- ✦ en naslov, besedilo in sliko (ali TikTok posnetek), ki opisuje problem dneva;
- ✦ naslov, kratko besedilo in sliko (ali TikTok posnetek), ki opisuje kako izgleda uspešna in idealna družba eno leto v prihodnosti.

Otroke in mlade vzpodbudite, da problem raziščejo in dodajo statistiko in relevantne informacije.

Če imate več časa, lahko oblikujete več člankov.

Ko skupine končajo, naj predstavijo svoje prispevke druga drugi in se pogovorijo o tem kateri naslovi najboljše opisujejo problem, ki ga hočejo nasloviti.

✦ Aktivnost: Časovni stroj ✦

Ko so otroci in mladi identificirali problem, lahko ustvarite in potujete v lastnem časovnem stroju in obiščete svet, kjer je bila vaša vizija uresničena.

Za to aktivnost boste potrebovali tri ločene prostore in dovolj predpriprav.

1. Ustvarite 'problemski prostor' – sedanjost. Lahko ste kreativni in to naredite s pomočjo otrok in mladih ali sami pred začetkom aktivnosti (da bo presenečenje večje, predlagamo da prostor pripravite prej). Problemski prostor naj izgleda mračno in vsebuje predstave problema, ki ga naslavljate.

2. Ustvarite 'rešitveni prostor' – prihodnost. Ta prostor naj bo svetel, udoben, z veliko udobnih stolov in prigrizkov, veselo glasbo itd. Na stene in tla prilepite plakate in zraven njih postavite flomastre. Plakati naj bodo kronološko razvrščeni in na njih naj piše: 1 leto od sedaj, 3 leta od sedaj, 5 let od sedaj itd.

3. Zagotovite material za ustvarjanje – tj. karton, aluminijasta folijo, barvni selotejp, barvice itd., da bo lahko skupina naredila časovni stroj. Lahko naredite en časovni stroj za celo skupino ali se razdelite v manjše skupine in naredite več časovnih strojev.

4. Zdaj se začne pot v čas. Vsa skupina naj s časovnim strojem pride do problemskega prostora. Predstavite jim problem in jim dajte nekaj minut, da se sprehodijo po prostoru in si ga ogledajo. Ko si otroci ogledajo prostor, se s časovnim strojem odpravite v prihodnost. Ta del lahko popestrite z glasbo in odštevanjem. Odletite v rešitveni prostor.

5. Udeleženke in udeležence povabite, da se usedejo. Predvajajte glasbo, ki ste jo pripravili prej. Obrazložite, da se nahajate v prihodnosti, udeleženke in udeleženci se lahko odločijo koliko let v prihodnost ste potovali. Udeleženke in udeleženci naj gredo k plakatom, na katerih piše koliko let v prihodnosti se nahajate, in začnejo risati, pisati kako ta prihodnost izgleda. Lahko potujete med prihodnostmi in dopolnite vse plakate. Čas v tem prostoru naj bo umirjen in sproščen, udeleženke in udeleženci lahko samo počivajo.

6. Po 30 minutah udeleženke in udeležence povabite, naj se vrnejo v svoje časovne stroje in s sabo vzamejo svoje umetnine o prihodnosti. Vrnite se v svoj čas.

7. Posedite se v krog in skupaj preglejte umetnine iz prihodnosti: Pogovorite se:

- ✧ Ali ste zadovoljni s tem kar ste videli v prihodnosti?
- ✧ Ali umetnine predstavljajo nekaj kar lahko dosežete? Kaj bo najtežje doseči?
- ✧ Katere slike so vam najpomembnejše?

NAMIG ZA IZOBRAŽEVALKE IN IZOBRAŽEVALCE:

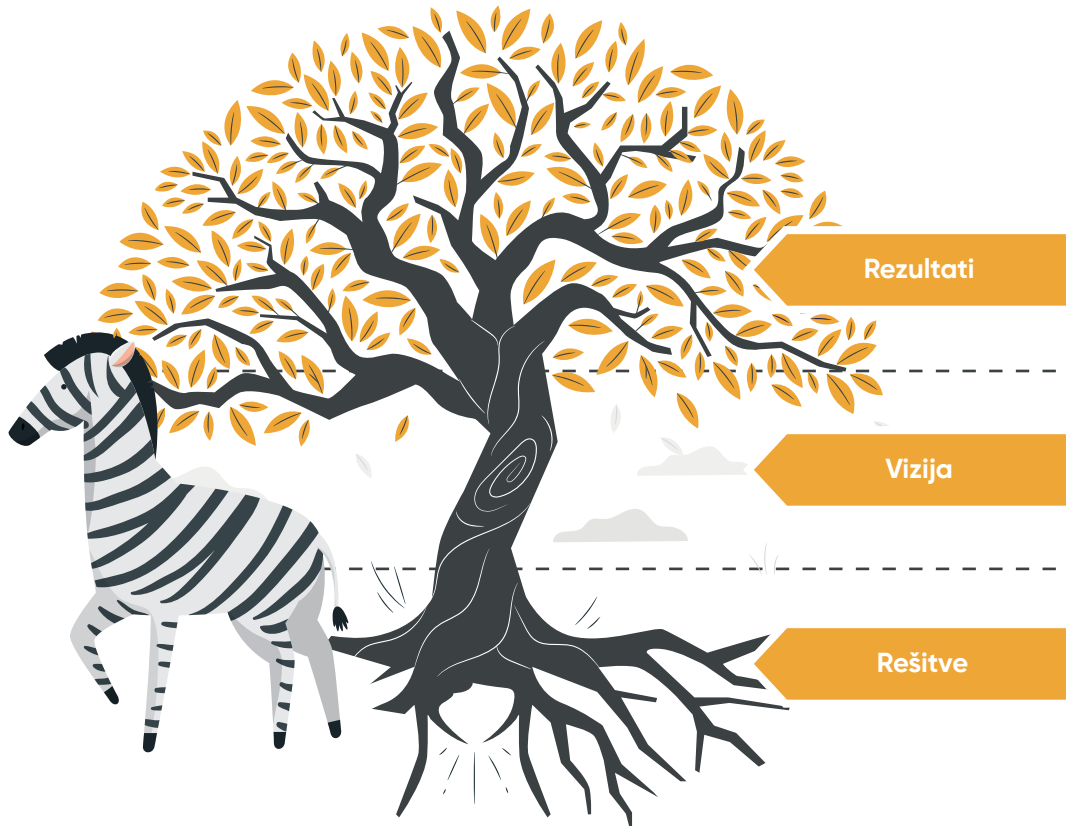
Poskrbite, da otroci in mladi razumejo, da je njihova vizija nekaj kar bo težje dosegljivo v bližnji prihodnosti. Pomembno je, da imamo vizijo sveta v katerem želimo živeti, vendar naj ne mislijo, da se velike spremembe lahko zgodijo čez noč. Zato si bomo v naslednjem poglavju pogledali nekaj načinov kako z manjšimi koraki zagotoviti, da se približamo svoji viziji.

Razmislite o ravnotežju med načrtovanjem in implementacijo. Načrtovanje je res pomemben del pomenljivega zagovorništva in ne sme biti izpuščeno, vendar včasih preveč časa izgubimo v tej fazi in ko začnemo z implementacijo, je interes skupine že zbledel ali se spremenil.

NAČRTUJ

✦ Aktivnost: drevo rešitev ✦

V prejšnjem poglavju smo oblikovali problemsko drevo. Zdaj bomo nadaljevali z bolj pozitivnim drevesom rešitev.

Začnite v **sredini drevesa** in tam napišite svojo **vizijo**.

Korenine drevesa bomo sedaj spremenili v **rešitve**. To so dejanja, ki so potrebna da rešimo problem in dosežemo svojo vizijo. Obrnite se nazaj na svoje problemsko drevo – ali lahko razloge spremenite v pozitivne trditve? Na primer, razlog 'otroci in mladi niso prioriteta za občinski proračun' lahko spremenimo v 'pokažimo lokalnim političarkam in politikom zakaj so otroci in mladi pomembni za mesto', čemur sledi: Lokalne političarke in politiki prioritizirajo otroke in mlade v občinskem proračunu po uspešni kampanji.

Listje drevesa so **rezultati**. Razmislite o dolgotrajnih posledicah rešitve problema. Če nadaljujemo z našim primerom, je to lahko: 'Otroci in mladi se počutijo opolnomočene po uspešni kampanji za večji del občinskega proračuna nemenjenega otrokom in mladim.'

✦ Defniranje ciljev

Zdaj, ko otroci in mladi vejo kater problem hočejo nasloviti, imajo vizijo in poznajo možne rešitve, moramo definirati manjše korake, ki nas bodo pripeljali do rešitev. To so cilji. Cilji temeljijo na rešitvah, ki smo jih položili v korenine drevesa rešitev.

To ste slišali že velikokrat, vendar cilji morajo slediti modelu SMART:

- ✦ **Specifični (Specific):** bodite jasno, kdo dela kaj?
- ✦ **Merljivi (Measurable):** Kako lahko sledite procesu?
- ✦ **Dosegljivi (Achievable):** Ali je možno? Bodite realni.
- ✦ **Temelječ na Rezultatih (Result-based):** Ali bo vaš cilj pomagal pri doseganju vaše vizije? Kako?
- ✦ **Časovno omejeni (Time-bound):** Kaj so vaši roki?

Nima smisla, da imamo cilje, ki so nejasni in jih ne znamo doseči – to bi samo otroke in mlade odvrnilo od njihove vizije, saj ne bi vedeli ali so kaj dosegli.

Bodite kar se da realistični, ampak vseeno ciljajte visoko. Mogoče ne boste dosegli vseh ciljev, vendar ste odprli teme in vzpodbudili zavedanje o problemu, kar lahko na dolgi rok vodi do uspeha.

✦ Primer:

- ✦ **Vizija:** vsak otrok v moji soseski ima prostor, kjer se lahko igra.
- ✦ **Rešitev:** ustvariti več prostorov brez avtomobilov v moji soseski.
- ✦ **Cilj:** eno parkirišče spremeniti v otroško igrišče v roku enega leta.

✦ Definirajte svojo ciljno skupino

Vaše zagovorništvo naj naslavlja več različnih skupin ljudi. Te skupine se imenujejo interesne skupine. Med njimi lahko najdete ljudi, katerih mnenja želite spremeniti ali ljudi, ki imajo isto mnenje kot vi in vas bodo v vašem zagovorništvu podpirali, ali ljudi, na katere boste vplivali s svojimi aktivnostmi.

Preden oblikujete svoja sporočila in taktike morate dobro poznati svoje interesne skupine ter kako so povezane z vašim problemom in rešitvami.

✦ Aktivnost: Miselni vzorec ✦

Otroke in mlade vzpodbodite naj razmislijo o tem koga problem prizadene. Podajte jim listke ali post-it listke na katere naj napišejo skupine ljudi, ki se jih spomnijo. Skupaj pogledjte katere vse skupine ste identificirali in jih naključno polepite na steno ali tablo.

Skupaj z mladimi in otroci nato listke razvrstite. Katere skupine so si podobne in kako so med sabo povezane?

✦ Pogovorite se:

- ✦ Kdo so skupine? Ali so odločevalke in odločevalci in ali imajo kakršen vpliv na odločitve?
- ✦ Vas podpirajo ali ne?
- ✦ Kako lahko stopite v stik z njimi? Koga poslušajo?
- ✦ Kaj so njihove druge prioritete?
- ✦ Kaj potrebujete od njih?
- ✦ Kako jih lahko prepričate?

Zdaj lahko te skupine tudi analizirate. Za to lahko uporabite spodnjo metodo analize interesnih skupin.

Visok vpliv in nizek vložek (nizek vpliv na njih): Pazite kako delate z njimi in njihovimi potrebami

Ugotovite kako privabiti pozornost teh skupin in jih sčasoma pomakniti med ključne skupine, vendar se zavedajte, da ne bo lahko.

To so npr. vplivne lastnice in lastniki podjetij, ki imajo vpliv nad lokalnimi političarkami in politikami, saj lahko financirajo občinske projekte.

Visok vpliv in visok vložek (odločitev bi vplivala na njih): Absolutna prednost / ključne skupine

Tesno sodelujte in jih vključite v svoje projekte in aktivnosti.

To so npr. lokalne političarke in politiki, ki volijo o občinskem proračunu, ki vpliva na situacijo mladinskih centrov.

Nizek vpliv in nizek vložek: Nizka pomembnost

Ta skupine hitro padejo pod vpliv ali postanejo bolj pomembne v prihodnosti, vendar za zdaj ne porabite preveč časa pri njih.

To so npr. starši otrok in mladih.

Nizek vpliv in visok vložek: Naj bodo obveščeni

To so skupine, ki vam lahko pomagajo pri doseganju vaših ciljev ali vam podajo pomembne informacije o vaši kampanji. Vidite jih lahko kot 'ambasadorje'.

To so npr. druge otroške in mladinske organizacije ali otroci in mladi v vašem mestu, ki so na vaši strani.

NAMIG ZA IZOBRAŽEVALKE IN IZOBRAŽEVALCE:

Pogosto se skupine, ki nimajo izkušenj z zagovorništvom osredotočijo na skupine, ki imajo veliko interesov, vendar nimajo vpliva – naslavljajo tiste, ki so že prepričani, ker je to lažje. Seveda je pomembno, da imate podpornice in podpornike, vendar se osredotočite tudi na skupine, ki imajo vpliv, saj vam lahko le-te pomagajo priti do sprememb.

Ne pozabite, da ne boste mogli doseči vseh in da boste morali izbrati dve do tri ciljne skupine, za katere mislite, da jih lahko prepričate in imajo vpliv, da uvedejo spremembe.

UKREPAJ

Zdaj ko vaša skupina ve katere probleme bo naslovila, rešitev, ki si je želijo in kdo so njihove ciljne skupine, se lahko osredotočijo na bolj zanimiv del: oblikovanje sporočil, določanje dejanskih aktivnosti in, seveda, implementacijo.

Vaša sporočila bodo gonilo kampanje – morajo biti prepričljiva, zato da jih bodo odločevalke in odločevalci želeli videti. Lahko imate različna sporočila za različne javnosti, ki ste jih prej identificirali – navsezadnje boste političarko ali politika naslovili drugače kot otroka.

✦ Aktivnost: Razmišljanje o uspešnih sporočilih ✦

Otroke in mlade povprašajte o sporočilih kampanj, ki so jih zasledili v časopisih, na poročilih, v šolah. Vzpodbudite jih, da razmislijo katera sporočila so bila uspešna in zelo prepričljiva, ali so katera spremenila njihovo mnenje? Ideje lahko zberete tekom diskusije ali zberete sporočila iz internetnih kampanj in združite najbolj uspešna. Primeri, s katerimi lahko otrokom in mladim postrežete so 'Black Lives Matter' ali 'Pro-Choice vs Pro-life', vendar naj ne iščejo samo kratkih sloganov kot so ta, sporočila so lahko tudi daljša.

Ko ste zbrali nekaj sporočil, se pogovorite:

✦ Zakaj smo vam ta sporočila bila všeč?

✦ Zakaj so bila uspešna?

✦ Koga targetirajo?

✦ Aktivnost: Roka, srce, glava ✦

Sporočila naj vplivajo na roke, srce in glavo – ljudi naj prepričajo, da nekaj naredijo, nekaj začutijo in nekaj mislijo.

Pripravite tri velike plakate, na enem narisana roka, drugem srce in tretjem glava. Skupaj z otroci in mladimi jih dopolnite:

- ✦ **Glava:** Kaj hočete, da ljudje vejo?
- ✦ **Roka:** Kaj hočete, da ljudje storijo?
- ✦ **Srce:** Kaj hočete, da ljudje začutijo?

✦ Aktivnosti: Oblikuj svoje sporočilo ✦

Z vsem navedenim lahko sedaj oblikujete svoje sporočilo. Naslovite vsako skupino posebej.

To lahko naredite na interaktiven način. Otrokom in mladimi naročite, naj svoja sporočila v dvojicah napišejo na listke. Ko je vsak par nekaj napisal, naj primerjajo z drugim parom in oblikujejo skupno sporočilo. Nato skupine izmenjajo sporočila in ponovijo proces oblikovanja novega sporočila. To ponavljajte dokler se ne vrnete nazaj v večjo skupino.

Proces lahko ponovite za naslednjo ciljno skupino.

Drug način, ki ga lahko uporabite je, da oblikujete manjše skupine, ki vsaka naslavlja eno ciljno skupino. Ko so vse skupine oblikovale svoja sporočila, jih vsi skupaj izmenjajte in se o njih pogovorite.

NAMIG ZA IZOBRAŽEVALKE IN IZOBRAŽEVALCE:

Ne pozabite na svoje cilje! Zmeraj imejte na mislih kaj bi radi dosegli.

Razmišljajte o tem zakaj je problem pomemben.

Sprejmite povratne informacije. Govorite z ljudmi, ki niso del kampanje – npr. s straši, sorojenkami ali sorojenci in preverite kako oni razumejo vaša sporočila, kako se ob njih počutijo in ali želijo kaj narediti.

Evropski mladinski forum je [v svojem priročniku o zagovorništvu](#) identificiral sledeče metode za uspešno oblikovanje sporočil:

1. Udarna dejstva

Oxfam je relativno uspešen pri tej metodi, vendar je le nekaj dobrih – da je ta metoda uspešna mora nasloviti čustva ljudi. Eno izmed najboljših udarnih dejstev je 'osem moških ima v lasti polovico sveta'. Uspešno je, ker govorimo zgolj o osmih moških, ne desetih ali stotih. Nihče si v resnici ne zapomni številke. Saj tudi ni pomembna. Pomembno je, da si zapomnijo občutek šoka in jeze nad neenakostmi.

2. Zgodbe

Zgodbe so močno orodje za spreminjanje mnenj. To pa zato, ker si tako stvari zapomnimo. Kako pogosto delite neko zgodbo s svojo družino namesto dejstva? 'Ženske, ki delajo v perutninskih obratih v ZDA, delajo v tako neznosnih pogojih, da morajo nositi plenice, saj ne smejo iti na stranišče'.

3. Fraze

Namesto davek na dediščino, davek na smrt. Tuja pomoč namesto pomoč, ki rešuje življenja. Davek na finančne transakcije ali Robin Hood davek? Bogati ali premožni? Besede so pomembne.

4. Preprosti argumenti, ki se zdijo samoumevni

'Država se ne more več spopadati z neobvladljivo imigracijo'. Ne smemo reči, da imajo milijarderji nižjo stopnjo davčne obdavčitve kot pa njihovi asistenti.

5. Humor

Posmeh je odlično orodje za poniževanje nasprotnikov in spreminjanje zdrave pameti. S tem, ko se nasmejimo absurdnosti, se aktivirajo naša čustva.

6. Slike

Karina, delavka v perutninski industriji v ZDA, ne more za roko držati lastnega otroka, saj ima trajno poškodovane roke zaradi ur ponavljajočega se dela.

(Vzeto iz: European Youth Forum Advocacy Handbook, 2022)

NAJDI SVOJE TAKTIKE

V zadnjih korakih se je vaša skupina odločila kaj si želijo spremeniti, kdo vam pri tem lahko pomaga in kako oblikovati svoja sporočila. Zdaj se morate odločiti kako boste skupine ljudi dosegli in predali naprej svoje sporočilo.

Ko se odločate o svojih taktikah, ne pozabite na:

- ✧ Kaj bi zanimalo vaš ciljno skupino in jih pritegnilo? V kakšnem formatu vam bodo prisluhnil?
- ✧ Imate veščine in vire, ki jih potrebujete za določeno taktiko?
- ✧ V čem bi vaša skupina uživala?

Nima smisla v tem, da imate kampanjo na družbenih omrežjih, če vaša ciljna skupina ni prisotna na družbenih omrežjih, čeprav bi v tem vi uživali. Ni smisla tudi v tem, da se dogovorite za sestanek s političarko ali politikom, če vaša skupina tega noče početi ali ni zmožna sestanka organizirati.

✦ Aktivnost: Odločanje o aktivnostih zagovorništva ✦

Z otroci in mladimi se pogovorite o tem kakšne aktivnosti zagovorništva že poznajo. Skupaj zberite čim več idej, ki lahko vključujejo:

- ✦ organiziranje javnega protesta
- ✦ sestanek s političarkami in politiki
- ✦ pisanje člankov za časopise, pogovori z novinarkami in novinarji
- ✦ organiziranje kampanje na družbenih omrežjih
- ✦ vzpostavitev peticij
- ✦ organiziranje dogodkov
- ✦ organiziranje konferenc ali
- ✦ postavitev stojnice z informacijami za javnost

Aktivnosti povežite skupaj glede na podobnosti in v enem projektu uporabite tiste, ki se prekrivajo. Razmislite o:

- ✦ Kaj lahko doseže vaše ciljne skupine?
- ✦ Kaj si želite početi?
- ✦ Kaj ste sposobni narediti?

✦ Aktivnost: Analiza tveganj ✦

Čeprav si želite takoj začeti s svojimi aktivnostmi, je potrebno razmisliti o tveganjih in se na njih dobro pripraviti.

Tveganja lahko vključujejo težave pri stopanju v stik z ljudmi, spremembe trajajo predolgo ali celo da otroke in mlade zaradi svojih tematik postavite v nevarnost in vedno se bodo našli ljudje, ki vas želijo ustaviti.

S svojo skupino izpolnite to tabelo:

*Tveganja in izzivi	*Ocena tveganja (nizka, srednja, visoka)	*Kako lahko tveganje zmanjšamo ali premostimo izziv?

KONČNI NAČRT ZAGOVORNIŠTVA

Zdaj lahko svoje aktivnosti načrtujete korak po korak!

Uporabite lahko to tabelo, da povzamete vse kar ste naredili do sedaj in kaj načrtujete.

✦ Kaj je problem / kaj se mora spremeniti?	
✦ Naša vizija	
✦ Naši cilji	
✦ Naše ciljne skupine	
✦ Naša sporočila	
✦ Naše taktike	✦ Kaj narediti ✦ Kdo ✦ Do kdaj
✦ Kaj so tveganja in izzivi?	
✦ Kako jih bomo premagali?	
✦ Kako bo izgledal uspeh?	
✦ Datum prve evalvacije	

EVALVIRAJ

Če se vrnemo na definiranje ciljev, se bomo spomnili, da morajo slediti kriterijem SMART. Te karakteristike nam omogočijo, da preverimo ali smo cilje dosegli.

Ko načrtujete strategijo zagovorništva, morate že določiti datum prve evalvacije.

To je lahko po enem mesecu ali po šestih mesecih, glede na vaše aktivnosti. To vam bo pomagalo, da vaša kampanja ne bo samo zamrla, ampak boste lahko preverili kako daleč ste prišli in kako morate spremeniti potek kampanje, če se kampanja še nadaljuje, ali kakšne so vaše nadaljevalne aktivnosti.

✦ Aktivnost: Barometer ciljev ✦

Na tla s selotejpom izrišite barometer, ki sega od 'popolnoma doseženo' na eni strani in 'sploh ni bilo doseženo' na drugi strani.

Skupini naročite naj se postavi okoli vas in preberite prvi cilj vaše strategije. Udeleženske in udeleženci naj se na barometru postavijo tako kakor so ocenili, da je bil cilj dosežen.

Ko se vsi postavili, nekaj udeleženk in udeležencev povprašajte zakaj so se postavili kot se so.

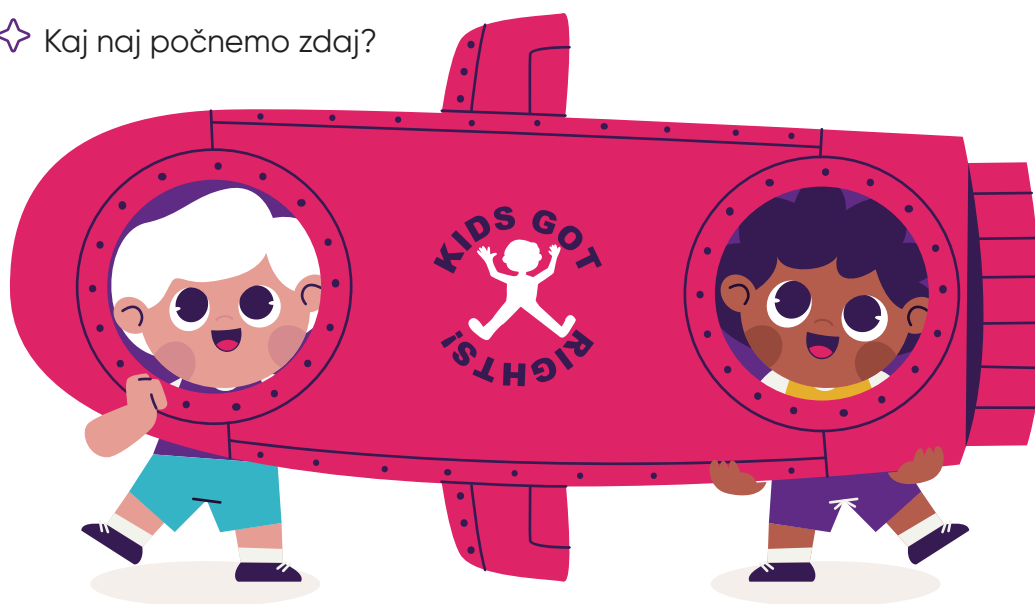

✦Aktivnost: Zmenki na hitro✦

Predvajajte glasbo in otrokom in mladim naročite, naj se sprehajajo po prostoru. Ugasnite glasbo in na glas recite naključno številko. Udeleženke in udeleženci se morajo razporediti v skupine po tej številki (npr. če rečete tri, se morajo razdeliti v skupine po tri). Postavite jim eno od spodaj napisanih vprašanja. Po 2–3 minutah zopet prižgite glasbo in ponovite proces, da dobite nove skupine.

✦ Vprašanja:

- ✦ V čem ste med kampanjo najbolj uživali?
- ✦ Kaj se vam je zdelo, da ni delovalo?
- ✦ Kaj lahko izboljšamo?
- ✦ Ali lahko v eni povedi opišete, kaj ste dosegli?
- ✦ Kaj ste se naučili tekom kampanje?
- ✦ Kaj mislite, da so se drugi naučili od vas?
- ✦ Kaj naj počnemo zdaj?

REFERENČNI DOKUMENTI

V tem poglavju je seznam publikacij, ki so pomagale pri nastanku tega priročnika

♦ Children's Rights Education Toolkit

IFM-SEI, Kallio, N. (2022). Toolkit for Children's Rights Education

♦ Child Participation Handbook

IFM-SEI, Sudbrock, C., Marsh, F. & Diez Villagrasa, E. (Eds.). (2015). Child Participation Handbook: Partnerships for participation

♦ The Convention on the Rights of the Child

UNICEF . The Convention on the Rights of the Child: The child-friendly version

♦ Ladder of Children's Participation

Ladder of Children's Participation [online]

♦ Advocacy Handbook

Dupouey, V. & Pool of Experts of the European Youth Forum (2022). European Youth Forum Advocacy Handbook

♦ OPIC Ratification Status

Child Rights Connect. Ratification Status of Optional Protocol on a Communications Procedure (OPIC)

♦ Rainbow resources

IFM-SEI, Hailsworth, A., Lehner, A. & Sudbrock, C. (Eds.). (2014). Rainbow resources: Compasito Companion on Sexuality and Gender. (2nd ed.)

♦ Ratification Toolkit (OPIC resources)

Child Rights Connect (2020). Ratification Toolkit: Optional Protocol to the CRC on a Communications Procedure (OPIC)

Priročnik je financiran s strani programa Evropske Unije: Pravice, Enakost in Državljanstvo (Rights, Equality and Citizenship Programme) (2014-2020). Vsebina priročnika prikazuje zgolj menjena avtoric in avtorjev in je njihova odgovornost. Evropska komisija ne nosi odgovornosti za uporabo informacij, ki jih priročnik vsebuje.